

STATSBUDSJETTET 2016 –TILDELINGSBREV TIL LANDBRUKSDIREKTORATET

1. INNLEDNING	3
2. MÅL OG HOVEDPRIORITERINGER	3
2.1. Strategiske utfordringer og overordnet mål	3
2.2. Styringssignaler for de enkelte faglige områdene	4
2.3. Nye oppgaver i 2016	7
3. ADMINISTRATIVE KRAV	9
4. BUDSJETTVEDTAK	10
4.1. Utgifter	10
4.2. Inntekter	12
5. NÆRMERE OMTALE AV TILDELING OG FONDSRAMMER FOR 2016	12
5.1. Tildeling under kap. 1142/4142, post 01 Driftsutgifter og Driftsinntekter og post 45 Større utstyrskjøp og vedlikehold	12
5.2. Forvaltning av tilskuddsordninger og erstatningsordninger	14
5.3. Fond	22
5.4. Tollkvoter for landbruksvarer	25
6. FULLMAKTER FOR 2016	25
6.1. Budsjetfullmakter	25
6.2. Personalfullmakter	26
7. RAPPORTERING	26
7.1. Årsrapport	26
7.2. Resultatrapportering	27
7.3. Regnskapsrapportering og rapportering i forkant av jordbruksoppjøret og reindrifftsavtalen	28
7.4. Løpende rapportering	29
7.5. Budsjettforslag 2017	29
7.6. Budsjettforslag 2018	29
8. STYRINGSKALENDER	30

1. Innledning

I det følgende, og med grunnlag i Stortingets behandling, meddeles styringssignaler og budsjettammer for Landbruksdirektoratet for 2016, jf. Prop. 1 S (2015-2016) for Landbruks- og matdepartementet (LMD), Prop. 1 S Tillegg 1 (2015-2016) og Innst. 8 S (2015-2016).

Tildelingsbrevet skal sees i sammenheng med Instruks om økonomi- og virksomhetsstyring i Landbruksdirektoratet (virksomhetsinstruksen) fastsatt 19.12.14, gjeldende fra 01.01.15.

Virksomhetsinstruksen angir virksomhetens myndighet og ansvar, og presiserer departementets øvrige krav innenfor rammen av Reglement for økonomistyring i staten.

2. Mål og hovedprioriteringer

Regjeringens mål for landbruks- og matsektoren og hovedprioriteringer for 2016 er omtalt i Prop. 1 S (2015-2016).

2.1. Strategiske utfordringer og overordnet mål

Landbruksdirektoratet må påse at planarbeidet for 2016 blir tilpasset signalene som bl.a. er gitt i Prop. 1 S (2015-2016), Prop. 1 S Tillegg 1 (2015-2016), Prop. 1 LS (2015-2016) Skatter, avgifter og toll 2016, Prop. 68 S (2014-2015), Prop. 127 S (2014-2015) og Stortingets behandling av disse. Det vises videre til Reindriftsavtale 2015/2016 av 17.02.15, jordbruksavtale 2015-2016 av 22.06.15. De enkelte ordninger som direktoratet forvalter er nærmere omtalt i Prop. 68 S (2014-2015), Prop. 127 S (2014-2015) og Prop. 1 S (2015-2016).

Mål for virksomheten

Landbruksdirektoratets primære mål er samordnet, helhetlig og effektiv forvaltning av økonomiske og juridiske virkemidler rettet mot primærlandbruket, landbruksbasert næringsmiddelindustri og handel. Virkemidlene på området, som Landbruksdirektoratet skal forvalte i henhold til lov/forskrift for ordningene, skal bidra til god måloppnåelse innenfor de overordnede målene for landbruks- og matpolitikken. Direktoratet skal gjennom kontroll og oppfølging ved avvik bidra til å sikre at virkemidlene blir forvaltet i samsvar med regelverket, jf. nærmere omtale under kap. 2.2.

Landbruksdirektoratet skal i tillegg til å administrere de ulike ordningene også være et støtte- og utredningsorgan for LMD. Direktoratet skal ha oversikt over utviklingstrekk i hele verdikjeden, bidra til erfaringsutveksling med næringen og samarbeid med annen forvaltning, ha god kunnskap om resultatoppnåelse i forhold til gjeldende politiske mål og gi innspill til LMD om utvikling av virkemidler (virkemiddelvurdering), herunder forenklinger. Landbruksdirektoratet skal drive formidling av fag- og forvaltningskompetanse og av landbruks- og matpolitikk til regional og lokal forvaltning. Direktoratet skal samhandle med Fylkesmannen for å bidra til god lov- og tilskuddsforvaltning på regionalt og lokalt nivå.

Landbruksdirektoratet er lokalisert i Oslo og Alta. Det må vektlegges å få til god samordning mellom avdelingene i direktoratet, herunder at enhetene i Oslo og Alta er godt integrerte. Departementet legger til grunn at det arbeides videre med å styrke avdelingen i Alta.

2.2. Styringssignaler for de enkelte faglige områdene

Landbruksdirektoratet må vektlegge arbeidet med en målrettet og effektiv kontroll med tilskuddsforvaltningen i reindriften og landbruket. Risiko- og vesentlighetsvurderinger skal danne grunnlaget for kontrollarbeidet. Direktoratet må ha rutiner som ivaretar dette internt, og kontrolltiltak som sikrer at dette er tilfredsstillende hos Fylkesmannen og kommunene. Avvik/feil må følges opp.

Det er viktig at direktoratet intensiverer sin kontroll av fylkesmannsembetenes arbeid med forvaltning og kontroll med særlig oppmerksomhet på fylkesmennenes forvaltningskontroll av kommunene. Opplæring av fylkesmannsembetene med hensyn på deres kontrollvirksomhet vil også være viktig.

2.2.1. Areal, skogbruk, ressursforvaltning og økologisk landbruk

Landbruksdirektoratet forvalter et bredt spekter av virkemidler for å fremme næringsutvikling samt ivareta miljø- og kulturlandskapsverdier. De viktigste ansvarsområdene er knyttet til forvaltning og utvikling av virkemidlene innen arealbruk, eiendom, miljø, klima, kulturlandskap, økologisk landbruk, skogbruk og erstatningsordninger.

Landbruksdirektoratet skal i 2016 fortsette arbeidet med å bidra til et bærekraftig skogbruk. Direktoratet skal spesielt følge opp satsingen på infrastruktur- og klimatiltak i skogbruket, jf. kap. 1149, post 71 og post 73. Landbruksdirektoratet skal følge opp og videreføre foryngelseskontrollen på bakgrunn av tidligere års erfaringer. Det er et mål at kontrollen for 2016 skal omfatte alle kommuner der avvirkning er foretatt.

Landbruksdirektoratet skal i 2016 fortsette arbeidet med å bidra til et bærekraftig jordbruk, herunder forenkling og målretting av tiltak til beste for næring, miljø og klima. Nasjonal oppfølging av vannforskriften inkl. fylkesmannsembetenes arbeid med regionale vannforvaltningsplaner samt arbeid med kulturlandskap, vil også være viktige oppgaver for Landbruksdirektoratet i 2016.

Landbruksdirektoratet skal ha oversikt over praktiseringen av naturmangfoldloven på landbruksområdet. Det er nødvendig med oppmerksomhet på jordvern både lokalt og sentralt for å ta vare på god matjord. Landbruksdirektoratet skal etablere gode prosesser og rutiner for samarbeid med Miljødirektoratet.

Landbruksdirektoratet skal følge opp utviklingen når det gjelder produksjon og omsetning av økologiske landbruksvarer rettet mot målet om 15 pst. produksjon og forbruk innen 2020.

Som nasjonal fagmyndighet med ansvar for de juridiske virkemidlene innen eiendomslovgivningen, har Landbruksdirektoratet en viktig rolle i LMDs arbeid med eiendoms- og bosettingspolitikken. Det er behov for informasjon og opplæring om regelverket.

Landbruksdirektoratet må i 2016 vektlegge arbeidet med å forberede iverksettelse av den nye naturskadeerstatningsloven og avsette tilstrekkelige ressurser til god og effektiv behandling av søknader om naturskadeerstatning.

2.2.2. Reindrift

Landbruksdirektoratet har ansvar for å forvalte reindriften og virkemidlene over reindriftsavtalen. Landbruksdirektoratet er også sekretariat og utøvende organ for Reindriftsstyret, og har i tillegg en viktig veiledningsrolle overfor næringen. I tillegg er direktoratet sekretariat for styret for Reindriften utviklingsfond og Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt. Direktoratet skal også utøve formidling av reindriftspolitikken til fylkesmennene, samt legge til rette for å ivareta og utvikle reindriftskompetansen hos fylkesmennene. Direktoratet skal også drive aktiv informasjonsvirksomhet ovenfor reieiere om regelverk m.v. innenfor direktoratets ansvarsområde.

Et tilpasset beitetrykk til beitegrunnet er den aller viktigste og mest krevende utfordringen reindriften står overfor. Dersom målet om tilpasset beitetrykk ikke nås, er det særlig alvorlig fordi en forsvarlig ressursutnyttning er avgjørende for den samiske reindriften framtidig i store deler av Finnmark. Oppfølging av de siidaandelene som har et for høyt reintall, har derfor høyeste prioritet i 2016. Reindriftsstyret skal følge opp de siidaandelene som ikke har fulgt opp reduksjonsvedtakene, i samsvar med reindriften sitt kapittel om sanksjoner. Videre skal ressurser til gjennomføring av kontrolltiltak, herunder tellinger av rein, prioriteres. Ved større avvik mellom telling og rapporteringene til reieierne, skal det settes inn tiltak.

Direktoratet skal i dialog med Fylkesmannen i Finnmark sikre at Fylkesmannen utarbeider en plan for tellinger i 2016, opplæring av tellekorpsene i gjeldende regelverk, gjennomføring av risikoanalyser, samt planer for oppfølging av sanksjoner ved brudd på telleforskriften.

Parallelt med ovennevnte prosess med reduksjon av reintallet, skal direktoratet bistå Fylkesmannen i Finnmark for å få på plass bruksregler for distriktene på høst- og vinterbeitene i Vest-Finnmark.

Landbruksdirektoratet skal fortsette med å etablere nettverk og allianser med andre offentlige organer, og gjøre disse kjent med behovet i reindriften for sammenhengende arealer og konsekvensene av ulike tiltak innenfor reinbeiteland. I den forbindelse er det viktig å få bevisstgjort alle nivåer om det ansvar som følger av Grunnloven § 108 og folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

Landbruksdirektoratet skal arbeide aktivt for å dokumentere reindriften arealbruk. Videre skal direktoratet vektlegge økt kompetanse om gjeldende regelverk for egne ansatte, fylkesmannen og reindriften. I tillegg skal direktoratet sammen med NIBIO videreføre arbeidet med å etablere og drifte et helhetlig informasjonssystem for areal- og ressurovervåking for reindriften. Arbeidet med å få digitalisert reindriften arealbrukskart og gjøre disse tilgjengelig på nett, skal prioriteres.

Det er nødvendig med økt kunnskap om de ulike årsakene til tap av rein, og om samspillet mellom disse. Direktoratet skal bidra aktivt til å øke kunnskapsgrunnet om tapene. Videre er det viktig at direktoratet gjennom forvaltning av virkemidlene fortsetter arbeidet med å stimulere til økt slaktning og til en reduksjon av tallet på rein i Finnmark. For å ha kontroll med utviklingen i reindriften, skal direktoratet hente inn og gjøre tilgjengelig nødvendige grunnlagsdata, bl.a. om beiteforhold og slaktevekter.

Landbruksdirektoratet skal gjennom forvaltning av virkemidlene være en bidragsyter for økt verdiskaping i reindriften, og skal stimulere næringen til økt produksjon og produksjonsoptimalisering. En viktig oppgave for direktoratet er å skape helhet og samspill i verdikjeden. Det er derfor nødvendig å prioritere fellestiltak i reindriften.

2.2.3. Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Landbruksdirektoratet forvalter inntekts- og velferdsordninger med primærprodusenter i jordbruket som målgruppe. De viktigste ansvarsområdene er knyttet til forvaltning og utvikling av virkemidler innen areal- og kulturlandskapstilskudd, husdyrtilskudd, pristilskudd, velferdsordninger, kvoteordningen for melk og husdyrkonsesjon.

Innspill til målretting, forenkling og kontrollerbarhet av de økonomiske virkemidlene over jordbruksavtalen er viktig også i 2016. Landbruksdirektoratet skal i virkemiddelvurderingen 2016 vektlegge arbeidet med forvaltningsmessige sider og forslag til forenkling av virkemidlene, og vurdere konsekvenser av forslagene.

I 2016 skal Landbruksdirektoratet legge vekt på å videreutvikle den nettbaserte forvaltningen av tilskudd og kvoteordningen for melk, med sikte på å bli mer brukervennlig og å øke kvaliteten i forvaltningen. Direktoratet må arbeide for økt bruk av virksomhetens nettbaserte tjenester hos produsenter, kommuner og fylkesmenn.

Landbruksdirektoratet må i 2016 vektlegge arbeidet med å utvikle nytt IKT-system for produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid (eStil) og holde departementet godt orientert om framdriften. Landbruksdirektoratet må i 2016 også vektlegge arbeidet med klagesaksbehandling.

Det er viktig at Mattilsynet og Landbruksdirektoratet gjennom god informasjonsutveksling sentralt bidrar til godt samarbeid regionalt mellom Mattilsynet og fylkesmennene i saker om brudd på dyrevelferd.

2.2.4. Markedstiltak, handel og industri

Landbruksdirektoratet forvalter virkemidler innen markedsordningene for melk, kjøtt, egg, grønt, potet og korn. Formålet med ordningene er å sikre avsetning for norske jordbruksråvarer. Landbruksdirektoratet har ansvar for sekretariatsfunksjonen for Omsetningsrådet.

Landbruksdirektoratet forvalter importvernet for landbruksvarer gjennom tolladministrering og tollkvoter, ordningen med råvarepriskompensasjon, ordninger for eksportstøtte og ordningen for utenlands bearbeiding. Direktoratet skal forvalte importvernet for landbruksvarer i tråd med unilaterale, bilaterale og multilaterale forpliktelser, med mål om å sikre avsetning for norske landbruksvarer. I forbindelse med forvaltningen av importvernet og vurdering av behov for supplering av norsk produksjon gjennom import, må Landbruksdirektoratet sørge for i tide å få relevant og oppdatert informasjon om forsynings situasjonen.

Landbruksdirektoratet skal i 2016 arbeide for å sikre en god forvaltning av de ulike markedsordningene for jordbruksråvarer, der det legges vekt på å sikre like konkurransevilkår for aktørene. Landbruksdirektoratet skal videreføre arbeidet med faglige analyser og grunnlagsmateriale til bruk i internasjonale forhandlinger (WTO, EU, EFTA), og må særlig påregne betydelig arbeid knyttet til artikkel 19 forhandlingene med EU og analyser av regionale handelsavtaler. Landbruksdirektoratet skal fortsette med å følge nøye med på konkurransesituasjonen til den mest konkurransutsatte industrien som foredler jordbruksråvarer (RÅK-industrien). Markedsovervåking og innhenting av norske og internasjonale priser er også viktige oppgaver. Videre må direktoratet påregne å bidra i det løpende arbeidet med revisjon av forskriftene for forvaltning av importvernet.

Det er fortsatt et mål å redusere reintallet i deler av Finnmark. Ved søknader om importkvote med redusert tollsats skal saken forelegges departementet.

2.3. Nye oppgaver i 2016

2.3.1. Saker knyttet til oppfølgingen av reindriftsavtalen 2015/2016, jordbruksoppgjøret 2015 m.m.

Det vises til kap. 3 i tildelingsbrev av 03.07.15.

2.3.2. Oppfølging av rapport fra Markedsbalanseringsutvalget

Landbruksdirektoratet må påregne å bistå departementet i oppfølgingen av Markedsbalanseringsutvalgets rapport. Departementet vil komme nærmere tilbake til dette.

2.3.3. Pristilskudd

Som en del av Landbruksdirektoratets løpende forvaltningsoppdrag, ber departementet om at direktoratet foretar en gjennomgang av forvaltningssystemet for pristilskuddene. Ansvarliggjøring av søker, ansvarsfordeling i forvaltningen, tilskuddsformidlers rolle, kontroll og oppfølging av kontroll skal være sentrale tema i gjennomgangen. Arbeidet skal ses i sammenheng med andre prosesser i direktoratet, blant annet gjennomgangen av Landbruksregisteret og eStil-prosjektet. Frist for arbeidet er 31.12.16 med kontakt med departementet underveis.

Gjennom a konto-ordningen for pristilskudd forskutterer staten tilskuddsmidler til omsetningsleddene som tilskuddsformidler, uten at det er etablert noe kreditorvern ved en eventuell konkurs. Likeledes innkrever omsetningsleddene omsetnings- og overproduksjonsavgift fra produsentene på vegne av Omsetningsrådet, uten at det er etablert et nødvendig kreditorvern. Omsetningsleddene skal også innbetale forskningsavgift. For å styrke kreditorvernet ser departementet på bruk av separat konto ved formidling av pristilskudd og innkreving av avgifter (omsetnings-, forsknings- og overproduksjonsavgift) som en god måte å sikre kreditorvern. Departementet ber direktoratet om å utforme forslag til hvordan bruk av separat konto kan gjennomføres i praksis. Frist: 01.09.16.

2.3.4. Landbruksregisteret

Som en del av Landbruksdirektoratets løpende forvaltningsoppdrag, ber departementet om at direktoratet foretar en gjennomgang av Landbruksregisteret, med særlig vekt på dets funksjoner i den samlede tilskuddsforvaltningen nå og framover i tid. Frist for arbeidet er 01.06.16.

2.3.5. Reindrift

Videreutvikle internkontroll og internt selvstyre

Reindriftsnæringen har gjennom reindriftsloven av 2007 fått ansvaret for gjennomføring av sentrale deler av loven. Ivaretagelse av gitt selvstyre er viktig for å nå reindriftspolitiske mål. Etter innspill fra direktoratet, ble avtalepartene under forhandlingene om Reindriftsavtalen 2015/2016 enige om et prosjekt som har som formål å videreutvikle internkontroll og internt selvstyre i reindriften.

Direktoratet har ansvaret for å gjennomføre prosjektet. Det er utarbeidet mandat og plan. Prosjektet skal resultere i en sluttrapport som skal leveres avtalepartene i forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2017/2018.

Merkenøytral profilering

Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt har utviklet en egen merkenøytral profil. I forbindelse med Reindrifftsavtalen 2015/2016 ble avtalepartene enige om å gjennomføre et prosjekt som har til hensikt å få avklart hvordan bedrifter kan nyttiggjøre seg profilen, herunder muligheten for at bedriftene betaler for bruken. Gjennom betaling for bruken vil bedriftene bidra til finansiering av den merkenøytrale markedsføringen. Direktoratet har ansvaret for å gjennomføre prosjektet.

Konvensjoner

Landbruksdirektoratet skal bidra ved en eventuell effektivering av både ny norsk/finsk reingjerdekonvensjon og ny norsk/svensk reinbeitekonvensjon.

2.3.6. Skogbruk

Klimatiltak i skog

Landbruksdirektoratet skal videreføre samarbeidet med Miljødirektoratet om gjennomføring av pilotprosjektet for planting av skog på nye arealer. Prosjektkostnadene dekkes av midler over Klima- og miljødepartementets budsjett.

Fra 2016 er det satt av ytterligere midler over kap. 1149, post 73, til nye klimatiltak som omfatter tettere planting på eksisterende skogareal, gjødning av skog samt skogplanteforedling. Landbruksdirektoratet skal forvalte de to førstnevnte tiltakene.

Skogvern som klimatiltak

Det ble 11.03.13 sendt et oppdrag med frist 01.11.13 til SLF og andre etater om en vurdering av skogvern som klimatiltak i forbindelse med oppfølging av Klimameldingen. Oppdraget ble utsatt i påvente av FNs klimapanel 5. hovedrapport, som ble ferdigstilt i slutten av oktober 2014. Etatene har rapportert at arbeidet med skogvernoppgavet har vært og er krevende både faglig og ressursmessig. Mange utfordringer knyttet til forutsetninger, faglig grunnlag og dokumentasjon måtte gjennomgås. Etatene er derfor gitt utsatt frist til 15.02.16.

2.3.7. Forvaltning av midler til genressurstiltak

Det vises til budsjettomtalen i Prop. 1 S (2015-2015), kap. 1139 Genressurser, miljø- og ressursregistreringer, post 71 Tilskudd til genressurstiltak. Landbruksdirektoratet skal forvalte tilskuddsmidlene for å sikre gjennomføring av strategiplan for Norsk genressurssenter ved NIBIO og handlingsplanene som senteret har utarbeidet for bevaring og bærekraftig bruk av genetiske ressurser i kulturplanter, husdyr og skogstrær. Direktoratet skal utarbeide forslag til retningslinjer for bruk av midlene og være i dialog om utformingen med Norsk genressurssenter. Retningslinjene, som fastsettes av Landbruksdirektoratet i samråd med LMD, skal legges til grunn for utlysning av tilskuddsmidler fra 2016.

Landbruksdirektoratet skal i 2016 utarbeide forslag til forskrift for tilskuddsordningen som skal gjelde for tildeling fra og med 2017. I forskriftsarbeidet skal direktoratet foreslå formål og tildelingskriterier som legger til rette for målrettet og strategisk bruk av midlene.

2.3.8. Rovvilt

Landbruksdirektoratet skal bistå departementet i arbeidet med den landbruksfaglige siden av forvaltningens gjennomføring av den todelte målsettingen i rovviltpolitikken.

Direktoratet skal tilrettelegge standard informasjon på grunnlag av egne data om dyrehold og bruk av utmarksbeite, samt miljøforvaltningens data om rovviltbestander og erstatning av beitedyr (utvikling i dyretall, tapstall og tapsprosent på utmarksbeite, erstatningssøknader/erstatninger, m.m.). Utviklingen av oppgaven for øvrig skal skje etter nærmere dialog med departementet.

Kartlegging av andre tapsårsaker enn rovvilt

Det vises til brev av 13.03.15 fra Klima- og miljødepartementet og brev av 24.03.15 fra LMD. Landbruksdirektoratet skal delta i dette arbeidet som ledes av Miljødirektoratet.

Risikobasert erstatningsordning for tamrein tatt av rovvilt

Klima- og miljødepartementet har gitt Miljødirektoratet i oppdrag å utarbeide ny forskrift om risikobasert erstatning for tap av rein til rovvilt. Landbruksdirektoratet skal delta i arbeidet og samarbeide med Miljødirektoratet om det reindriftsfaglige kunnskapsgrunnlaget.

2.3.9. Oppfølging av jordvernstrategien m.m.

Landbruksdirektoratet vil få oppgaver knyttet til oppfølging av jordvernstrategien som ble behandlet i Stortinget høsten 2015. Oppdraget vil konkretiseres i en nærmere dialog mellom departementet og direktoratet.

Landbruksdirektoratet vil i 2016 bli involvert i utarbeidelse og revisjon av veiledningsmateriell til plan- og bygningsloven og forskrifter om konsekvensutredninger.

2.3.10. Miljø

Gjødselvarerforskriften

Klima- og miljødepartementet og LMD vil sende et fellesoppdrag til Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet vedrørende revidering av forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav. Departementet kommer tilbake til saken i eget brev.

Oppfølging av Meld. St. 13 (2014-2015)

Landbruksdirektoratet skal bistå departementet på tema klima og jordbruk i forbindelse med oppfølging av Meld. St. 13 (2014-2015) Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en fellesløsning med EU.

3. Administrative krav

Regjeringen har innført en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform og forventer at alle statlige virksomheter gjør tiltak for å bli mer effektive. For 2016 er effektiviseringskravet satt til 0,7 pst. av alle driftsutgifter som er bevilget over statsbudsjettet. Kravet er innarbeidet i Landbruksdirektoratets driftsbudsjett for 2016.

Landbruksdirektoratet skal støtte opp under LMDs tverrgående mål om *en effektiv landbruks- og matforvaltning* med utgangspunkt i sin egenart.

LMD har et delmål om *en enkel og brukervennlig forvaltning med god kvalitet*. Dette skal nås gjennom forenkling og effektiv ressursbruk. Digitalisering er et viktig virkemiddel for forenkling og for å sikre kostnadseffektive og brukervennlige tjenester og løsninger både for brukere og forvaltning. Vi viser for øvrig til Rundskriv H-17/15 Digitaliseringsrundskrivet av 20.11.15.

Som et ledd i arbeidet med en enklere hverdag for folk flest ønsker regjeringen å styrke kontakten mellom brukerne og forvaltningen, jf. rundskriv H-14/2015 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet om fellesføring i tildelingsbrevene for 2016. Landbruksdirektoratet skal kartlegge hvordan brukere opplever virksomheten. Direktoratet står fritt til selv å velge metode for kartleggingen. Virksomheter som allerede har etablert gode systemer for brukerundersøkelser og brukerdialog skal vurdere behovet for å forbedre eksisterende initiativer eller å iverksette nye. På bakgrunn av kartleggingen skal direktoratet vurdere og eventuelt ta initiativ til tiltak som kan forbedre tjenestene.

LMD legger til grunn at arbeidet med bemanning, personalforvaltning, kompetanse og organisasjonsutvikling inngår som en helhetlig og integrert del av den strategiske utviklingen av direktoratet.

LMD har et delmål om *gode systemer for samfunnssikkerhet og beredskap*. Det legges til grunn at arbeidet med sikkerhet, samfunnssikkerhet og beredskap inngår som en integrert del av all virksomhet i Landbruksdirektoratet. Arbeidet skal være målrettet, systematisk, sporbart og være integrert i virksomhetens planverk, styringssystemer og i styringsdialogen med departementet. Landbruksdirektoratet foretar skriftlig kartlegging av risiko og sårbarhet på eget ansvarsområde. Vi viser for øvrig til LMDs Instruks om økonomi- og virksomhetsstyring i direktoratet.

Landbruksdirektoratets faglige oppgaver innen samfunnssikkerhet og beredskap omfatter håndtering av hendelser og kriser innen matforsyning, skog, natur- og avlingskader. Direktoratet benytter i stor utstrekning IKT i forvaltningen, og en viktig del av beredskapsplanverket er tiltak for å kunne håndtere kritiske hendelser på IKT-området.

Med bakgrunn i erfaringene med beredskapsutvalgene for tapsforebyggende tiltak i reindriften og ny regional forvaltning av reindriften, skal direktoratet innen 01.03.16 utarbeide et mandat for beredskapsutvalgene som sikrer en mest mulig hensiktsmessig organisering og effektiv bruk av utvalgene. Direktoratet skal holde departementet løpende orientert om møtene i beredskapsutvalgene.

Landbruksdirektoratet skal årlig arrangere minst en beredskapsøvelse som går på eget ansvarsområde. I tillegg skal virksomheten i løpet av en toårs periode delta i en relevant nasjonal øvelse der det øves enten stab, kriseledelse, prosedyre eller fullskala.

4. Budsjettvedtak

4.1. Utgifter

Kap 1139 Genressurser, miljø- og ressursregistreringer

Post 71 Tilskudd til genressursforvaltning

og miljøtiltak	kr	6 800 000
----------------	----	-----------

Kap. 1142 Landbruksdirektoratet

Post 01	Driftsutgifter	kr	219 711 000
Post 45	Større utstyrskjøp og vedlikehold	kr	1 876 000
Post 50	Arealressurskart	kr	7 616 000
Post 60	Tilskudd til veterinærdekning	kr	138 646 000
Post 70	Tilskudd til fjellstuer	kr	797 000
Post 71	Omstillingstiltak Indre Finnmark	kr	8 869 000
Post 72	Erstatninger	kr	302 000
Post 73	Tilskudd til erstatninger m.m.	kr	45 610 000
Post 74	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	kr	1 000 000
Post 80	Radioaktivitetstiltak	kr	2 500 000

Kap 1148 Naturskade – erstatninger

Post 22	Naturskade – administrasjon	kr	6 528 000
Post 71	Naturskade – erstatninger	kr	182 200 000

Kap 1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket

Post 51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	kr	3 670 000
Post 71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket m.m.	kr	66 175 000
Post 73	Tilskudd til skog-, klima- og energitiltak	kr	27 000 000

Kap 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.

Post 21	Spesielle driftsutgifter	kr	10 000 000
Post 50	Fondsavsetninger	kr	1 203 053 000
Post 70	Markedsregulering	kr	291 600 000
Post 71	Tilskudd til erstatninger	kr	43 000 000
Post 73	Pristilskudd	kr	2 870 180 000
Post 74	Direkte tilskudd	kr	8 139 710 000
Post 77	Utviklingstiltak	kr	237 880 000
Post 78	Velferdsordninger	kr	1 582 454 000

Kap 1151 Til gjennomføring av reindriftsavtalen

Post 51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	kr	35 600 000
Post 72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	kr	6 100 000
Post 75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	kr	68 700 000
Post 79	Velferdsordninger	kr	2 600 000

Det tas forbehold om endringer i tildelingen som følge av eventuelle endringer i budsjettet for 2016. Etter Stortingets behandling av jordbruksoppgjøret og reindriftsoppgjøret 2016 og revidert nasjonalbudsjett 2016 vil det bli sendt revidert tildelingsbrev.

4.2. Inntekter

Med grunnlag i Prop. 1 S (2015-2016) for Landbruks- og matdepartementet (LMD), Prop. 1 S Tillegg 1 (2015-2016) og Stortingets behandling av disse, er det budsjettert med følgende inntekter i 2016:

Kap 4142 Landbruksdirektoratet

Post 01 Driftsinntekter, refusjoner m.m.	kr	40 569 000
--	----	------------

Kap 4150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen

Post 85 Markedsordningen for korn	kr	0
-----------------------------------	----	---

Landbruksdirektoratet forvalter også ordningen med tollkvoter for landbruksvarer som budsjetteres under Finansdepartementet, kap. 5511 post 71 Auksjonsinntekter fra tollkvoter, jf. omtale under kap. 5.4.

Det tas forbehold om endringer i inntektsbudsjetteringen som følge av eventuelle endringer i budsjettet for 2016.

5. Nærmere omtale av tildeling og fondsrammer for 2016

Landbruksdirektoratet må disponere tildelte midler på en slik måte at det blir dekning for lønns- utbetalinger og andre utgifter gjennom hele budsjettåret, eventuelt ved omdisponeringer/innsparinger/utgiftsreducerende tiltak. Det understrekes at det ikke er adgang til å overskride bevilgningen på de enkelte poster, bortsett fra det som følger av unntaksbestemmelsene i budsjettfullmakten, jf. kap. 6.1. Muligheten til å få ekstrabevilgninger/overskridelsestillatelse gjennom året er meget begrenset. Uforutsette utgifter må dekkes innenfor rammen. Det forutsettes videre at det budsjetterte inntektskravet oppnås. Dersom det oppstår uforutsette omstendigheter med store budsjettmessige konsekvenser, må dette snarest meddeles departementet. Budsjettmessig dekning må foreslås.

5.1. Tildeling under kap. 1142/4142, post 01 Driftsutgifter og Driftsinntekter og post 45 Større utstyrskjøp og vedlikehold

5.1.1. Post 01 Driftsutgifter

Tildelt beløp, 219 711 000 kroner, forutsettes å dekke Landbruksdirektoratets driftsutgifter. LMD vil komme tilbake til virkning av lønnsoppgjøret i 2016 i løpet av høsten 2016. Bevilgningen er økt som følge av flytting av skogbruksplanoppgaver (1 500 000 kroner) og administrasjon av tilskuddsmidlene til genressurstiltak (300 000 kroner) fra NIBIO, og flytting av midler (600 000 kroner) fra kap. 1139 post 70 (resultatrapportering for miljøvirkemidler, rapportene "Jordbruk og miljø" fra SSB og "Resultatkontrollen skogbruk og miljø" fra NIBIO). Bevilgningen er videre endret som følge av lønns- og prisvekst, avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen og budsjettiltak.

Reindriftens områdekontor ble administrativt overført til Fylkesmannen fra 01.01.14.

Fylkesmannens utgifter på dette området blir også i 2016 dekket over kap. 1142. Rammen for belastningsfullmakten på kap. 1142, post 01, for fylkesmannsembetene i Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fastsettes av departementet i eget brev. Direktoratet fastsetter belastningsfullmakten for fylkesmennene på postene 45 og 71 under kap. 1142. Rammen

for belastningsfullmakten på disse postene fastsettes innenfor gitte budsjetterammer for 2016 og ut fra gitte styringssignaler og prioriteringer.

Hoveddelen av de administrative utgiftene, inkludert ordinære utviklingskostnader, er budsjettert under post 01. Under kap. 1150, post 21, kan det dekkes kostnader i forbindelse med utvikling av fagsystem, evalueringer og arbeidsgrupper. Utgifter som kan belastes post 21 er omtalt nærmere i tildelingsbrevet. For å kunne ha nødvendig fleksibilitet, vil det likevel fortsatt være aktuelt å belaste kap. 1150, postene 50, 70, 74, 77 og 78 med visse utgifter, særlig av utviklings- og utredningskarakter samt ved evalueringer, jf. omtale under kap. 1150 i Prop. 1 S (2015-2016). Dette kan for eksempel være aktuelt dersom jordbruksoppjøret medfører spesielle utviklingsbehov. Slike belastninger skal tas opp med LMD på forhånd, dersom de ikke følger av fullmakter gitt i vedtak eller i tildelingsbrev.

Utredningsoppdrag og juridisk bistand i forbindelse med markedsordningen for melk, kan dekkes over prisutjevningsordningen for melk (PU). Før evt. belastning av PU, skal saken forelegges departementet. Utgifter til revisjon av PU, dekkes over PU.

Landbruksdirektoratet har i brev av 11.11.15 kommet med forslag til belastning av ordninger under kap. 1150 og andre ordninger for utgifter av utviklings- og utredningskarakter og til IKT. I tillegg til nye belastninger bes det om overføring til 2016 for resterende beløp på belastninger gitt i tildelingsbrev for 2015 og tidligere. Departementet kommer tilbake til godkjenning av overførte beløp fra 2015 til 2016 i eget brev. Departementets godkjenning av nye belastninger for utgifter av utviklings- og utredningskarakter og til IKT i 2016 framgår av oversikten nedenfor. Departementet viser også til omtale av IKT-utgifter under kap. 1142, post 71, kap. 1148, post 22 og kap. 1150, post 21.

Utviklingsoppgaver

Økologisk landbruk

Inntil 120 000 kroner kan belastes LUF, ordningen økologisk landbruk, til kjøp av tjenester for overvåkningen av omsetningen av økologiske matvarer på kjedenivå.

Kjøp av markedsdata for melkeprodukter

Inntil 60 000 kroner kan belastes PU til kjøp av markedsdata for ost og inntil 48 000 kroner kan belastes PU til kjøp av markedsdata for yoghurt.

IKT

Videreutvikling av fagsystem for prisutjevningsordningen for melk

Inntil 300 000 kroner kan belastes PU til videreutvikling av fagsystemet for PU-ordningen.

Vedlikehold og drift av skogfondsordningen

Inntil 1 400 000 kroner til vedlikehold av fagsystemene for skogordningene og inntil 200 000 kroner til fagsamlinger for Fylkesmannen kan belastes sentralt inntrukne rentemidler.

Verktøy for planlegging og tilstandsregistrering av skogsveger og kobling til fagsystemet ØKS

Landbruksdirektoratet skal utarbeide en beskrivelse av aktuelt verktøy for effektiv tilstandsregistrering og planlegging av skogsveger, samt hvordan bruk av slikt verktøy kan organiseres.

5.1.2. Post 01 Driftsinntekter

Det er under posten budsjettert med inntekter, 40 569 000 kroner, svarende til Landbruksdirektoratets utgifter forbundet med

- administrasjon av LUF og andre fond (dekkes av fondsmidler, jf. vedtektene)
- saker for Omsetningsrådet (dekkes av omsetningsavgiften)
- forvaltning av prisutjevningsordningen for melk (dekkes av PU)
- kvoteordningen for melk (dekkes av overproduksjonsavgiftsmidler som følge av produksjon ut over melkekvote)
- oppgaver knyttet til forskningsavgiften (dekkes av avgiftsmidler)

I tillegg er det budsjettert med inntekter knyttet til oppdrag Landbruksdirektoratet påtar seg mot godtgjørelse.

5.1.3. Post 45 Større utstyrskjøp og vedlikehold

Det er tildelt 1 876 000 kroner som skal dekke utgiftene til oppfølging av Norges ansvar for grensegjerder, og til oppfølging av reinbeiteavtaler i Rørosregionen. I tillegg skal posten dekke eventuelle erstatningskrav fra finske myndigheter i samsvar med den gjeldende reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Finland, samt etablering av et samla informasjonssystem for areal- og ressursovervåking for reindriften.

5.2. Forvaltning av tilskuddsordninger og erstatningsordninger

5.2.1. Generelt

Det er viktig at Landbruksdirektoratet til enhver tid har oversikt over hvor stor del av bevilgningene som er kommet til utbetaling, og hvor stor del som er bundet opp i bindende tilsagn som ikke er kommet til utbetaling. Landbruksdirektoratet må påse at samlet utbetaling og tilsagn ikke overskrider beløpene som stilles til disposisjon for hver enkelt ordning, med tillegg av evt. overført beløp fra forrige budsjettermin. I den grad ubrukte midler fra 2015 kommer i tillegg, vil dette bli meddelt i eget brev på et senere tidspunkt.

Tilskuddsordningene må forvaltes i samsvar med bestemmelser fastsatt av departementet, og med de presiseringer og føringer som følger i dette tildelingsbrev, jf. pkt. 6.3 i Bestemmelsene til Økonomireglementet.

Landbruksdirektoratet kan fastsette nærmere regler m.v., som er nødvendig for forvaltningen av ordningene, innenfor det som departementet har fastsatt og det som framgår av dette tildelingsbrevet.

Forvaltningen av tilskuddsordninger må baseres på virksomhetens vurdering av risiko og vesentlighet. Tilskuddsforvaltningen må derfor integreres i Landbruksdirektoratets arbeid med risikostyring i virksomheten.

5.2.2. Tilskuddsordninger og erstatningsordninger

Kap. 1139 Genressurser, miljø- og ressursregistreringer

Post 71 Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak

Det er tildelt 6 800 000 kroner, jf. omtale i kap. 2.3.7. Av dette skal 6 300 000 kroner gå til tiltak og prosjekter for forvaltning av genetiske ressurser, hvorav 500 000 kroner øremerkes til Genbanken for verpehøns (Hvam). I tildelingen av midlene skal det for øvrig legges vekt på å videreføre støtte til langsiktig bevaringsformål av bevaringsverdige husdyrraser og til klonbevaring av bevaringsverdige planter, samt til ferdigstilling av pågående prosjekter under ordningen. Midlene bør dekke alle hovedmålene innen strategisk plan, og det skal legges særlig vekt på formidling/informasjon og næringsutvikling basert på bærekraftig bruk av genetiske ressurser.

Av tildelingen er det avsatt 500 000 kroner til dekning av differanse mellom avsetningen over kap. 1150, post 77.15. til "pre-breeding" og kostnad til Nordic Public-Private Partnership for pre-breeding som Norge har forpliktet seg til for 2016.

Kap. 1142 Landbruksdirektoratet

Post 50 Arealressurskart

Det er bevilget 7 616 000 kroner i støtte til vedlikehold av arealressurskart (AR5) som gir næringsdrivende og forvaltningen tilgang til arealinformasjon av høy kvalitet. Posten er ny og bevilgningen er flyttet fra kap. 1139, post 70.

Post 60 Tilskudd til veterinærdekning

Det er tildelt 138 646 000 kroner i tilskudd til veterinærdekning, herav 120 000 000 kroner til vaktgodtgjøring, 13 000 000 kroner til stimuleringstiltak i kommunene og 5 646 000 kroner til administrative kostnader i kommunene.

Midlene til vaktgodtgjøring skal fordeles til kommunene ut fra fastlagt vaktinndeling og vaktopplegg.

Landbruksdirektoratet overtar oppgavene som KS har hatt. Landbruksdirektoratet gis fullmakt til å bestemme hvilke fylker som er berettiget til stimuleringstilskudd. Fylkesmannen kan bestemme hvilke kommuner som skal kunne få stimuleringsmidler.

Post 70 Tilskudd til fjellstuer

Det er bevilget 797 000 kroner. Formålet med tilskuddet er å vedlikeholde tilbudet om husvære til bl.a. reingjetere.

Post 71 Omstillingstiltak i Indre Finnmark

Det er tildelt 8 869 000 kroner, herav 800 000 kroner til Fylkesmannen i Finnmark (Reindriftsdirektør). Formålet med tildelingen er å finansiere ulike tilpasninger og tiltak for å legge til rette for en bærekraftig reindrift i Finnmark. Hvilke tiltak som blir satt i verk og finansierte over denne posten, vil være avhengig av bl.a. situasjonen i det enkelte distrikt og markedssituasjonen. Utgifter til telling av rein og digitalisering av kart i Finnmark, nettverks- og kompetansetiltak i sammenheng med at fylkesmennene ble regional reindriftsmyndighet fra 01.01.14, og enkelte utviklings- og utredningskostnader, blir også dekket over denne posten.

Landbruksdirektoratet har i brev av 14.12.15 synliggjort hvilket behov som foreligger når det gjelder å få dekket andre tiltak enn de som er opplistet under post 71, herunder videreutvikling av IKT-systemer innenfor reindriften. Departementet godkjenner at inntil 1 500 000 kroner kan nyttes

til videreutvikling av reindriftsfagsystemene Grunnmur og SBS, og kommer tilbake til de øvrige delene av direktoratets forslag i eget brev.

Post 72 Erstatninger

Det er bevilget 302 000 kroner til dekning av erstatninger ved ekspropriasjon av rett til reinbeite i Trollheimen, jf. forutsetningene i overskjønn hjemlet av Frostating lagmannsrett 2. september 1999. Posten er en overslagsbevilgning.

Post 73 Tilskudd til erstatninger m.m. ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer

Det er bevilget 45 610 000 kroner. Posten er en overslagsbevilgning. Bevilgningen er tilpasset år med gjennomsnittlig skadeomfang.

Post 75 Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt

Det er bevilget 1 000 000 kroner.

Post 80 Radioaktivitetstiltak

Det er bevilget 2 500 000 kroner til statens dekning av kostnader med radioaktivitetstiltak i reindriften som følge av radioaktivt nedfall etter Tsjernobylulykken.

Kap. 1148 Naturskade – erstatninger

Bevilgningen under kap. 1148, som er stilt til disposisjon for Landbruksdirektoratet, skal forvaltes av styret for Statens naturskadeordning i samsvar med reglene fastsatt for ordningen. Landbruksdirektoratet er sekretariat for styret, og skal i samarbeid med styret sørge for at krav om erstatning for naturskader får en rask og forsvarlig behandling. Landbruksdirektoratet skal legge til rette for at styret raskt kan sette inn en målrettet og utvidet innsats når naturkatastrofer oppstår. De øvrige oppgavene knyttet til forvaltningen av midlene utføres av Landbruksdirektoratet.

Post 22 Naturskade – administrasjon

Det er bevilget 6 528 000 kroner. Bevilgningen skal gå til utvikling av nytt IKT-system for behandling av søknader om erstatning for naturskader etter ny naturskadeerstatningslov som vil tre i kraft 01.01.17.

Post 71 Naturskade – erstatninger

Det er bevilget 182 200 000 kroner. Posten er en overslagsbevilgning. Bevilgningen skal dekke innfriing av både nye tilsagn og utestående tilsagn fra tidligere. I tillegg til naturskadeerstatninger blir det over denne posten utbetalt billighetserstatning, og dekket utgifter til m.a. taksering av skader inkl. reiseutgifter ved overskjønn/rettssaker, nødvendige utgifter til ekstrahjelp og utvikling av IKT-system for virksomheten.

Styret kan totalt gi tilsagn for inntil 2 000 000 kroner til forskningsprosjekter, informasjonstiltak og andre aktiviteter som medvirker til å redusere skadevirkningene av framtidige naturulykker, eller å øke effekten av de ressurser som nyttes på naturskadeområdet.

Etter naturskadeloven kan det settes som vilkår for utbetaling av erstatning at skaden blir utbedret på en slik måte at faren for naturskade minker. Dette gjelder både utbedringer på skadeobjektet og gjennomføring av mindre sikringstiltak som er knyttet til skadeutbedringen. For slike sikringstiltak kan det over denne posten gis tilskudd på maksimalt 30 000 kroner per sak til den skadelidte til dekning av disse merkostnadene.

Det kan under post 71 i 2016 gis tilsagn utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 63 900 000 kroner.

Kap. 1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket

Post 71 Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket

Det er bevilget 66 175 000 kroner til støtte til infrastrukturtiltak. Av dette forutsettes 46 175 000 kroner nytt til tømmerkaier og 20 000 000 kroner til skogsveier, jf. omtalen i kap 5.3.2 av midler til skogbruk under LUF. Midlene til skogsveier på denne posten må ses i sammenheng med bevilgningen til veier over LUF, og forutsettes tildelt etter de samme retningslinjene. Midlene til tømmerkaier kan tildeles prosjekter langs hele kysten.

Post 73 Tilskudd til skog-, klima- og energitiltak

Det er tildelt 27 000 000 kroner for oppfølging av skogkulturtiltakene tettere planting ved forynging etter hogst og gjødsling av skog. LMD legger opp til å ha en dialog med direktoratet om utformingen av tiltakene og eventuelt behov for endring av NMSK-forskriften.

Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.

Fordelingen av bevilgningene på kap. 1150 på poster/underposter framgår av Prop. 1 S (2015-2016). Departementet ber Landbruksdirektoratet legge denne fordelingen til grunn for sin oppfølging av bevilgningene på kap. 1150.

Eventuell omdisponering mellom underposter skal forelegges LMD. For de overførbare bevilgningene under kap. 1150, er det bevilgningene som styrer tilskuddssatsene. Dersom det innenfor bevilgningen eventuelt er grunnlag for økning av satsene ut over det som er avtalt i jordbruksavtalen, skal dette forelegges LMD for godkjenning. For produksjonstilskuddene, jf. kap 7 i jordbruksavtale for perioden 01.07.15 – 30.06.16, skal forslag til endelige satser forelegges departementet, som fastsetter satsene, jf. brev av 12.01.16 fra LMD.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Det er tildelt 10 000 000 kroner til utvikling av nytt fagsystem (eStil) for produksjonstilskudd og avløsertilskudd ved ferie og fritid. På grunn av at mer av utviklingsarbeidet vil skje i 2016 er 2 500 000 kroner omdisponert fra bevilgningen til oppstart av prosjekt for utvikling av nytt forvaltningssystem (erstatning for Saturn) for ordninger under LUF m.m. Planlagt avsetning til eStil i 2017 på 2 500 000 kroner vil i stedet nyttes til forvaltningssystem for erstatning av Saturn. Bruk av ledige restmidler fra andre IKT-prosjekter til eStil kommer departementet tilbake til i eget brev om godkjenning av overførte beløp fra 2015 til 2016.

Post 70 Markedsregulering

Det er bevilget 291 600 000 kroner.

70.11 Avsetningsstiltak

Det er bevilget 24 400 000 kroner.

Midlene tildeles Omsetningsrådet, som vil være tilskuddsmottaker. Det forutsettes at Omsetningsrådet anvender midlene i samsvar med forutsetningene i jordbruksoppjøret.

70.12 Tilskudd til råvareprisordningen

Det er bevilget 227 200 000 kroner, herav 200 200 000 kroner til prisnedskrivning og 27 000 000 kroner til eksportrestitusjon, jf. omtale av RÅK-ordningen i kap. 8.1.3 i Prop. 127 S (2014-2015).

70.13 Tilskudd til potetsprit og potetstivelse

Det er bevilget 40 000 000 kroner, herav 20 000 000 kroner til potetsprit og 20 000 000 kroner til potetstivelse.

Post 71 Tilskudd til erstatninger m.m.

Det er bevilget 43 000 000 kroner. Posten er en overslagsbevilgning og omfatter følgende ordninger:

- Erstatning for avlingssvikt i planteproduksjon
- Erstatning ved svikt i honningproduksjon

Post 73 Pristilskudd

Posten er en overslagsbevilgning. Til grunn for bevilgningen, 2 870 180 000 kroner, ligger prognoser for kvantum i 2016 (ull, melk, kjøtt og korn) og priser/satser for avtaleperioden 2015/2016.

73.11 Tilskudd til norsk ull

Det er bevilget 124 500 000 kroner. Landbruksdirektoratet er ansvarlig for differensieringen av tilskuddssatsene på de ulike ullkvalitetene.

73.13 Pristilskudd melk

Det er bevilget 610 900 000 kroner, herav 63 900 000 kroner til grunntilskudd geitmelk og 547 000 000 kroner i distriktstilskudd til all melk.

73.15 Pristilskudd kjøtt

Det er bevilget 1 072 600 000 kroner, herav 89 000 000 kroner til grunntilskudd (sau/lam og geit/kje), 178 500 000 kroner til kvalitetstilskudd (storfe), 562 600 000 kroner til distriktstilskudd og 242 500 000 kroner i tilskudd til lammeslakt og kjeslakt.

73.16 Distriktstilskudd egg

Det er bevilget 5 425 000 kroner.

73.17 Distriktstilskudd, frukt, bær, grønnsaker og potet

Det er bevilget 86 400 000 kroner. Underposten omfatter 82 300 000 kroner til distriktstilskudd frukt, bær og veksthusgrønnsaker, og 4 100 000 kroner til distriktstilskudd for potetproduksjon i Nord-Norge.

73.18 Frakttilskudd

Det er bevilget 346 855 000 kroner. Underposten omfatter ordningene med frakttilskudd på kjøtt (133 000 000 kroner), egg (8 855 000 kroner) og korn/kraftfôr (205 000 000 kroner).

73.19 Prisedskrivningstilskudd korn

Det er bevilget 573 000 000 kroner.

73.20 Tilskudd matkorn

Det er bevilget 50 500 000 kroner.

Post 74 Direkte tilskudd

Det er bevilget 8 139 710 000 kroner.

74.11 Driftstilskudd, melkeproduksjon og kjøttfeproduksjon

Det er bevilget 1 312 600 000 kroner. Av beløpet er det avsatt 1 114 100 000 kroner til tilskudd til melkeproduksjon og 198 500 000 kroner til tilskudd til kjøttfeproduksjon.

74.14 Tilskudd til husdyr

Det er bevilget 2 351 110 000 kroner. Av beløpet er det avsatt 2 345 210 000 kroner til tilskudd til husdyr og 5 900 000 kroner til tilskudd til bevaringsverdige husdyrraser.

74.16 Beitetilskudd

Det er bevilget 803 000 000 kroner, herav 389 000 000 kroner til utmarksbeitetilskudd og 414 000 000 kroner til generelt beitetilskudd.

74.17 Areal- og kulturlandskapstilskudd

Det er bevilget 3 137 300 000 kroner, herav 1 626 000 000 kroner til kulturlandskapstilskudd og 1 511 300 000 kroner til arealtilskudd.

74.19 Regionale miljøprogram

Det er bevilget 428 500 000 kroner.

74.20 Tilskudd til økologisk landbruk

Det er bevilget 107 200 000 kroner, herav 1 000 000 kroner til omleggingstilskudd, 64 000 000 kroner til ekstra husdyrtilskudd og 42 200 000 kroner til ekstra arealtilskudd.

Post 77 Utviklingstiltak

Det er tildelt 237 880 000 kroner.

77.11 Tilskudd til dyreavl m.m.

Det er bevilget 86 500 000 kroner, fordelt med 24 600 000 kroner til tilskudd til semintjenester, 47 700 000 kroner til tilskudd til veterinære reiser og 14 200 000 kroner til tilskudd til avlsorganisasjoner.

Det forutsettes at avlsorganisasjonene skal samarbeide med Norsk genressurssenter for å bidra til at genetiske ressurser som ligger i små sårbare populasjoner av tradisjonelle norske raser ikke går tapt, herunder bidra til semin på slike raser, når det anses hensiktsmessig.

77.12 Tilskudd til frøavl m.m.

Det er bevilget 13 720 000 kroner. Ordningen omfatter pristilskudd, arealtilskudd, lagringstilskudd med en samlet ramme på 10 000 000 kroner og 3 720 000 kroner til tilskudd til beredskapslagring av såkorn.

Tilskudd til lagring av såkorn utbetales med en sats på 0,60 kroner per kg til maksimalt 6 200 tonn såkorn.

77.13 Tilskudd til rådgivning

Det er bevilget 82 500 000 kroner.

Midlene tildeles Norsk landbruksrådgivning (NLR). Minst 14 000 000 kroner av de tildelte midlene skal gå til HMS-rådgivning, minst 5 500 000 kroner skal nyttes til byggeteknisk rådgivning og inntil 2 000 000 kroner kan nyttes til prosessen med ny organisasjonsstruktur.

Landbruksdirektoratet skal overføre midlene til NLR. I tilsagnsbrevet skal det framgå at NLR kan bruke direktoratets rettigheter til grunnkart etablert gjennom Geovekst.

77.15 Tilskudd til kvalitetstiltak

Det er tildelt 42 160 000 kroner til følgende tiltak:

- Utvikling av plantemateriale (oppformering) – 11 000 000 kroner
- Prosjekter etter søknad fra Graminor – 22 460 000 kroner (jf. retningslinjer for ordningen)
- Nasjonal andel av finansiering av nordisk privat-offentlig partnerskap for før-foredling – 1 200 000 kroner (utbetales etter anmodning fra NordGen som er sekretariat for partnerskapet), jf. omtale under kap. 1139, post 71.
- Kvalitetstiltak for settepotetavl – 7 500 000 kroner

77.17 Tilskudd til fruktlager

Det er bevilget 13 000 000 kroner.

Post 78 Velferdsordninger

Det er bevilget 1 582 454 000 kroner.

78.11 Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Det er bevilget 1 177 719 000 kroner.

78.12 Tilskudd til avløsning ved sykdom m.v.

Det er bevilget 167 700 000 kroner.

78.14 Tilskudd til sykepengeordningen i jordbruket

Det er bevilget 88 000 000 kroner. Landbruksdirektoratet bes om å overføre midlene til Folketrygdfondets kap. 5700, post 71 (trygdeavgift).

78.15 Tilskudd til landbruksvikarordningen

Det er bevilget 64 000 000 kroner.

78.16 Tidligpensjonsordning for jordbrukere

Det er bevilget 85 035 000 kroner.

Kap. 4150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen*Post 85 Markedsordningen for korn*

Posten omfatter inntekter fra prisutjevningsbeløp på kraftfôrråvarer. På grunn av prognoser for prisutviklingen på verdensmarkedet er det ikke budsjettet med inntekter på posten i 2016.

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindriftsavtalen*Post 72 Tilskudd til organisasjonsarbeid*

Det er bevilget 6 100 000 kroner i organisasjonstilskudd til NRL, herav 200 000 kroner til HMS-tiltak i reindriften. Formålet med tilskuddet er å sikre en aktiv deltakelse fra reindriftsnæringen i gjennomføringen av reindriftspolitikken. Landbruksdirektoratet utbetaler tilskuddet på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2016. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre institusjoner/departementer skal spesifiseres både i regnskap og budsjett. NRL skal rapportere særskilt om sitt arbeid og planer med HMS. I årsrapporten bør det også redegjøres for NRLs deltakelse i ulike offentlige oppnevnte styrer og utvalg. Kopi av NRLs rapportering oversendes departementet.

Post 75 Kostnadsenkende og direkte tilskudd

Det er bevilget 68 700 000 kroner.

75.11 Frakttilskudd

Det er bevilget 3 000 000 kroner.

75.12 Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag

Det er bevilget 55 400 000 kroner. Posten omfatter følgende ordninger:

Produksjonspremie – 31 300 000 kroner
Etableringstilskudd – 2 200 000 kroner
Særskilt driftstilskudd til ungdom – 1 800 000 kroner
Kalveslaktetilskudd – 18 000 000 kroner
Ektefelle- og samboertillegg – 1 800 000 kroner

Ordningene forvaltes av Fylkesmannen og utbetales av Landbruksdirektoratet.

Det er i tillegg avsatt 300 000 kroner som økonomisk støtte til slakteriene for å gjennomføre nødvendige alders- og kjønnsbestemmelser, jf. Forskrift om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning, § 3.

75.13 Distriktstilskudd

Det er bevilget 10 300 000 kroner.

Ordningen forvaltes av Fylkesmannen og utbetales av Landbruksdirektoratet.

Post 79 Velferdsordninger

Det er bevilget 2 600 000 kroner. Posten omfatter følgende ordninger:

Tidligpensjon – 1 000 000 kroner

Tilskudd for leid hjelp ved svangerskap/fødsel – 1 000 000 kroner

Tilskudd til sjukepengeordningen i reindriften – 600 000 kroner – Landbruksdirektoratet bes om å overføre midlene til Folketrygdfondets kap. 5700, post 71 (trygdeavgift).

5.3. Fond

5.3.1. Generelt

Landbruksdirektoratet har forvaltningsansvaret, herunder regnskapsføreransvaret, for følgende statlige fond:

- Landbrukets utviklingsfond (LUF)
- Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter
- Utviklingsfondet for skogbruket
- Reindriftens utviklingsfond (RUF)

Når det gjelder administrative kostnader ved forvaltning av fond, gjelder generelt at administrative kostnader dekkes over fondet der vedtektene gir grunnlag for det. Utbetaling fra fondene skal skje gjennom statens konsernkontoordning. Tilsagn om tilskudd gitt av departementet forutsettes også utbetalt og regnskapsført av Landbruksdirektoratet.

Landbruksdirektoratet bes overføre midlene fra statsbudsjettet til de enkelte fond slik at fondene til enhver tid har en positiv saldo i forhold til statskassa. Overføringene bes foretatt i halvårlige terminer, i januar og juli.

Når det gjelder ordninger over LUF som forvaltes av Innovasjon Norge (IN), skal Landbruksdirektoratet utbetale midler fra LUF til IN i terminer 4 – 6 ganger pr. år etter behov. Det skal legges opp til regelmessig avstemming av fondsregnskapet og INs regnskap.

IN forvalter også midler over Reindriftens utviklingsfond (RUF) til *Utviklingsprogrammet – vekst og verdiskaping i landbruket* for driftsåret 2015/2016. Bevilgningen, 8 200 000 kroner, dekker også kostnadene til administrasjon av ordningen i IN med inntil 1 500 000 kroner. Landbruksdirektoratet bes overføre midlene til IN 2 ganger pr. år etter behov.

Det er fra LUF bevilget 52 000 000 kroner til Matmerk og 6 000 000 kroner til Kompetanseprogrammet i landbruket (KIL) som forvaltes av Matmerk. Landbruksdirektoratet bes overføre midlene, i alt 58 000 000 kroner, til stiftelsen i 2 utbetalinger. Matmerk mottar oppdragsbrev fra LMD.

Tilskuddet over LUF på 20 000 000 kroner til fylkeskommunenes arbeid innen rekruttering, likestilling og kompetanseheving i landbruket videreføres i 2016. Landbruksdirektoratet bes overføre midlene til fylkeskommunene primo juli 2016, i henhold til fylkesvis fordeling i tilskuddsbrev fra LMD til fylkeskommunene for 2016 på landbruks- og matområdet.

Det er bevilget 1 500 000 kroner over LUF og 1 450 000 kroner over RUF til ordningen med konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag forvalter ordningen. Landbruksdirektoratet overfører bevilgningen fra RUF til LUF slik at midlene under ordningen samlet sett ligger i LUF. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mottar brev fra LMD om saken.

Landbruksdirektoratet har sekretariatsansvar for Styret for fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL) og Styret for forskningsmidler over jordbruksavtalen (JA). Til sammen utgjør disse "Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri". Det er viktig at det videreutvikles et godt samarbeid og en formålstjenlig ansvarsdeling mellom styrene og Norges Forskningsråd. Det skal skilles tydelig mellom Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri og Landbruksdirektoratet i profilering og utadrettet virksomhet, slik at de ulike aktørenes roller og ansvar kommer tydelig frem.

Landbruksdirektoratet har også regnskapsføreransvaret for følgende ikke-statlige fond: Sentralt inntrukne rentemidler fra skogfondsordningen, prisutjevningsordningen for melk, kvoteordningen for melk og fond under Omsetningsrådet.

5.3.2. Fondsbevilgninger

Kap. 1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket

Post 51 Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket

Det er bevilget 3 670 000 kroner.

Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.

Post 50 Fondsavsetninger

Midlene over posten, 1 203 053 000 kroner, bevilges til Landbrukets utviklingsfond (LUF). For 2016 har LUF-midlene en innvilgningsramme på 1 440 500 000 kroner, inkl. rentestøtte, jf. tabell 2.8 i Prop. 1 S (2015-2016). Av tiltakene som er omtalt i tabell 2.8 har Landbruksdirektoratet forvaltningsansvaret for disse:

Klima- og miljøprogram

Det er bevilget 18 000 000 kroner til utviklingstiltak og informasjonstiltak på miljø- og klimaområdet. Landbruksdirektoratet og Fylkesmannen forvalter midlene. Midlene er fordelt med 6 000 000 kroner til fylkesvise tiltak og 12 000 000 kroner til sentrale tiltak, jf. referat fra møte 27.08.15 om fordeling av midlene.

Spesielle miljøtiltak i landbrukets kulturlandskap (SMIL)

Bevilgningen på 175 000 000 kroner tildeles Fylkesmannen. Fylkesmannen fordeler midlene videre til kommunene. Av bevilgningen er 80 000 000 kroner avsatt til tilskudd til drenering.

Utsiktsrydding i kulturlandskapet

Det er bevilget 20 000 000 kroner til utsiktsrydding i kulturlandskapet, jf. kap. 3.3.1 i tildelingsbrevet av 03.07.15.

Investeringsstøtte til organisert beitebruk

Bevilgningen på 9 000 000 kroner tildeles Fylkesmannen.

Støtte til verdensarvområdene og til utvalgte kulturlandskap

Det er bevilget 9 000 000 kroner. Ordningene er slått sammen fra 2016. Bevilgningen må ses i sammenheng med Klima- og miljødepartementets midler til disse tiltakene.

Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk

Det er bevilget 30 000 000 kroner til utviklingstiltak innen økologisk jordbruk. Av rammen som er avsatt til foregangsfylkene kan det benyttes inntil 150 000 kroner til fagsamling i 2016, jf. referat fra møte 06.11.15 med avtalepartene om utviklingsmidlene.

Forskning

Det er bevilget 53 000 000 kroner. Bevilgningen til forskning, som er stilt til disposisjon for Landbruksdirektoratet, skal tildeles av Styret for forskningsmidler over jordbruksavtalen. Avtalepartenes prioriteringer for bruken av midlene framgår av kap. 7.3.5 i Prop. 127 S (2014-2015).

For å sikre en effektiv ressursutnyttelse, må disponering av midlene koordineres med Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og programmene i Norges forskningsråd.

Friskere geiter - kompensasjonstilskudd

Det er ikke avsatt midler til ordningen i 2016 på grunn av at det står igjen unyttede midler for ordningen fra 2014 og det er ventet et mindreforbruk på midlene avsatt for 2015. Unyttede midler kan brukes til utbetaling av kompensasjonstilskudd for 2016. Landbruksdirektoratet har ansvar for utbetaling og regnskap, inkludert beregning og utbetaling av kompensasjon.

Skogbruk

Landbruksdirektoratet skal forvalte 200 500 000 kroner av midlene til skogbruk over LUF fordelt på følgende tiltak:

Det er avsatt 177 000 000 kroner til *nærings- og miljøtiltak i skogbruket*. Midlene fordeles med 104 000 000 kroner til veibygging og drift med taubane, hest o.a. som skal forvaltes av Fylkesmannen, og 73 000 000 kroner til skogkultur, miljøtiltak og andre tiltak som forvaltes av kommunene. Departementet ber direktoratet prioritere investeringer i skogsvei i 2016, framfor drift med taubane, hest o.a.

Det er avsatt 20 000 000 kroner til *skogbruksplanlegging med miljøregistreringer*, herav 17 000 000 kroner til Fylkesmannen. Landbruksdirektoratet skal bidra til at skogbruksplanleggingen organiseres på en smidig og effektiv måte i fylkene, og at det legges til rette for gjenbruk og ajourføring av data der dette er aktuelt. Av bevilgningen skal Landbruksdirektoratet overføre 1 000 000 kroner til NIBIO til AR5 på skogarealer. I tillegg kan 2 000 000 kroner nyttes til videreutvikling av nytt fagsystem for rapportering, revisjon av instruks for Miljøregistreringer i skog, nødvendige tilpasninger til Natur i Norge (NiN) og arbeid med Skogportalen/Kilden. Det er nødvendig å sikre bedre rapportering av skogbruksplanmidlene, både forbruk og eventuelt udisponerte midler, og hva som er bundet i ansvar. Departementet er kjent med at dette skal ivaretas gjennom et forbedret fagsystem for rapportering, og legger til grunn at dette løses i løpet av 2016.

Det er avsatt 3 500 000 kroner til *kystskogbruket*. Midlene fordeles av Landbruksdirektoratet til fylkesoverbyggende prosjekter i kystskogbruksfylkene. Midlene skal prioriteres til infrastrukturtiltak, med hovedvekt på å videreføre arbeidet med hovedplaner for skogsveier og utvikling av tømmerkai-terminaler.

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen

Post 51 Tilskudd til Utviklings-og investeringsfondet

Det er bevilget 35 600 000 kroner til Reindrifftsens Utviklingsfond (RUF). På bakgrunn av fondets økonomiske situasjon er tildelingsrammen for 2016 satt lik bevilgningsrammen.

I Reindriftsavtalen 2015/2016 har avtalepartene øremerket 22 050 000 kroner til ulike ordninger som sorterer under RUF: 1 450 000 kroner til konfliktforebyggende tiltak, 8 200 000 kroner til Utviklingsprogrammet, 2 000 000 kroner til videreføring av fagbrevordningen, 5 300 000 kroner til pramming av rein, 1 000 000 kroner til lærings- og omsorgsbaserte tjenester, 600 000 kroner til drift av nytt klassifiseringssystem, 500 000 kroner til reindriftsfaglig medvirkning i regional forvaltning og 3 000 000 kroner til ulike markedsføringstiltak, herav inntil 150 000 kroner for å legge til rette for at sekretariatet for Markedsutvalget kan følge opp de oppgaver som blir besluttet av utvalget, og inntil 50 000 kroner for å kompensere Markedsutvalgets medlemmer for ekstra arbeidsbelastning og økt reiseaktivitet, jf. kap. 6.3.7 i Prop. 68 S (2014-2015).

RUF-styret skal legge opp en plan for bruk av de midlene som ikke er øremerket av avtalepartene og som kan understøtte målsettingene for reindriftspolitikken. Departementet påpeker at så fremt ikke annet er bestemt av avtalepartene, skal frigjøring av tidligere gitte bevilgninger over fondet inngå som en styrking av fondets egenkapital.

5.4. Tollkvoter for landbruksvarer

Landbruksdirektoratet forvalter ordningen med tollkvoter for landbruksvarer. Tollkvotene er dels et resultat av WTO-avtalen, EØS-avtalen, frihandelsavtaler med ulike land, tollpreferanseordningen ovenfor utviklingsland (GSP), og dels fastsatt av forvaltningen som virkemidler i importpolitikken som føres på det aktuelle området. De fleste tollkvotene fordeles ved auksjon for ett år av gangen. Selve auksjonen gjennomføres på internett, noe som bidrar til en åpen prosess der alle interessentene kan være med og der resultatet av auksjonen umiddelbart blir tilgjengelig for alle. Ordningen budsjetteres under Finansdepartementet, kap. 5511, post 71, jf. Prop. 1 LS (2015-2016) Skatter, avgifter og toll 2016.

6. Fullmakter for 2016

6.1. Budsjettfullmakter

Merinntektsfullmakt

Landbruksdirektoratet kan overskride bevilgningen under kap. 1142 post 01 mot tilsvarende merinntekter under kap. 4142 post 01.

Tilsagnsfullmakt

Kap 1148 Naturskade - erstatninger

Post 71 Naturskade - erstatninger	kr	63 900 000
-----------------------------------	----	------------

Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein

Landbruksdirektoratet kan overskride bevilgningen under kap. 1142, post 01 med inntil 500 000 kroner i sammenheng med forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein.

Det tas forbehold om endringer i tildelingen som følge av eventuelle endringer i budsjettet for 2016.

Fullmakter etter bevilgningsreglementet

Finansdepartementet har i Rundskriv R-110 av 25.11.2013 delegert enkelte fullmakter til departementene. Disse fullmaktene kan departementene ved behov delegeres videre til underliggende virksomheter, jf. rundskrivet pkt. 2.7. Dersom Landbruksdirektoratet har behov for fullmakter utover de som delegeres gjennom dette dokumentet og instruks for økonomi- og virksomhetsstyring, bes virksomheten om å drøfte dette med departementet.

6.2. Personalfullmakter

Fullmakter til å opprette nye stillinger, ansettelse og fullmakt til å fastsette lønn delegeres til den enkelte virksomhet. Det fremgår av hovedtariffavtalen i staten hvilke virksomheter som har fullmakt til å føre lokale forhandlinger.

Departementet foretar ansettelse av administrerende direktør i Landbruksdirektoratet. Departementet saksbehandler og avgjør også alle saker knyttet til arbeidsforholdet.

Departementet gir virksomhetene fullmakt til å fatte vedtak om erstatning på inntil 20 000 kroner til statsansatte for skade eller tap av private eiendeler i forbindelse med tjenesten (Statens personalhåndbok pkt. 10.22). Erstatninger utover 20 000 kroner sendes departementet som forelegger saken for Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

7. Rapportering

7.1. Årsrapport

LMD ber Landbruksdirektoratet om å utarbeide årsrapport med årsregnskap som beskriver direktoratets virksomhet. Rapportering skal utarbeides etter de krav som er satt i Bestemmelsene til Reglementet for økonomistyring i staten, virksomhetsinstruksen, relevante rundskriv og dette tildelingsbrevet. Rapporteringen skal gi et dekkende bilde av virksomhetens aktiviteter og resultater. Kravene under kap. 2 *Mål og hovedprioriteringer* rapporteres hovedsakelig under Del III – Årets aktiviteter og resultater i årsrapporten. Kravene under kap. 3 *Administrative krav* rapporteres hovedsakelig i Del IV – Styring og kontroll.

I årsrapporten for 2016 skal Landbruksdirektoratet omtale resultatet av kartleggingen av hvordan brukerne opplever virksomheten, jf. regjeringens fellesføring omtalt under punkt 3 i dette tildelingsbrevet, og eventuelt beskrive hvilke tiltak som planlegges eller allerede er iverksatt.

For å få en oversikt over IKT-utviklingen i sektoren bes det *særskilt* om en kort rapportering i årsrapporten på følgende:

- Andel av virksomhetens tjenester som retter seg mot eksterne brukere (for eksempel forvaltningsorganer, private virksomheter, enkeltpersoner), som er digitalisert og i hvilket omfang de digitaliserte tjenestene brukes (volum og brukergrupper).
- En vurdering av effekter av nyere IKT-løsninger internt i virksomhetene og hos brukere.

Virksomhetens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap skal omtales i årsrapporten. Det bes om at det *særskilt* rapporteres på følgende:

- Antall gjennomførte øvelser, med en kort beskrivelse av type øvelse.

- Antall gjennomførte risiko- og sårbarhetsanalyser, med en kort beskrivelse av området analysen dekker.
- Status i arbeidet med styringssystem for informasjonssikkerhet i virksomheten.

LMD vil i eget brev be Landbruksdirektoratet om egen rapportering, utenom årsrapporten, på sikkerhetstilstanden i virksomheten. Denne rapporteringen skal beskrive sikkerhets- og beredskapsutfordringer, eventuelle sikkerhetstruende hendelser som er identifisert, og arbeidet som er gjort i løpet av året for å redusere sårbarhet.

For arbeidet med informasjonssikkerhet viser departementet til LMDs Instruks for økonomi- og virksomhetsstyring i Landbruksdirektoratet. Vi ber i tillegg direktoratet om å vurdere å gjennomføre de antatt 4 mest effektive tiltakene mot IKT-angrep anbefalt av Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM)¹. Virksomheten må selv vurdere ytterligere tiltak iht. NSMs anbefaling.

Bemanning og personal skal omtales i årsrapporten. Det skal rapporteres i henhold til kravene i statlig arbeidsgiverpolitikk. Det skal også rapporteres på Landbruksdirektoratets arbeid med omstilling, og om arbeidet for å styrke avdelingen i Alta. I tillegg skal det rapporteres på bruk av lærlinger (jf. styringsmøte 02.12.15), likelønn, deltid, midlertidige ansatte, og sykefravær fordelt på kjønn, jf. veileder "Statlige virksomheters likestillingsredegjørelser etter aktivitetens – og rapporteringsplikten".

I vedlegg til årsrapporten skal det gis en oversikt over:

- Statistikk over klager og dispensasjonssøknader behandlet av Landbruksdirektoratet. Oversikten skal grupperes etter ordning og resultatet av behandlingen.
- Oversikt over rettssaker på direktoratets område med resultatet i saken.
- Oversikt over saker behandlet av Sivilombudsmannen som har vært til behandling i Landbruksdirektoratet eller fylkesmannsembetene.
- Oversikt over forskrifter fastsatt av Landbruksdirektoratet etter konsesjonsloven § 7 (nedsatt konsesjonsgrense for bebygd eiendom) med opplysning om forskriften er ny i kommunen, er blitt endret eller opphevet i løpet av året.

Kontroll

Omtalen av kontrollvirksomheten i årsrapporten skal suppleres med en mer utfyllende rapportering som behandles på styringsmøte 1. halvår.

Årsrapporten for 2015 har frist **15.03.16**.

Årsrapporten for 2016 har frist **15.03.17**.

Årsrapporten inkludert årsregnskap skal sendes departementet elektronisk (postmottak@lmd.dep.no) med kopi til Riksrevisjonen (riksrevisjonen@riksrevisjonen.no).

7.2. Resultatrapportering

Det vises til de fire overordnede målene for landbruks- og matpolitikken. Departementet rapporterer på målstrukturen samlet i Prop. 1 S (2015-2016), jf. del III.

---

¹ De 4 tiltakene er; oppgrader program- og maskinvare, installer sikkerhetsoppdateringer, ikke tildel sluttbrukere administrator-rettigheter samt blokker kjøring av ikke-autoriserte programmer. Anbefalingen fra NSM er offentliggjort på: <https://www.nsm.stat.no/globalassets/dokumenter/veiledninger/systemteknisk-sikkerhet/s-02-ti-viktige-tiltak-mot-dataangrep.pdf>

Mye av resultatrapporteringen skjer i regi av Budsjettnemnda for jordbruket og NIBIO. Landbruksdirektoratet er en sentral leverandør av data til resultatrapporteringen. LMD ber direktoratet bidra til å utvikle gode og effektive samarbeidsrelasjoner til de aktuelle institusjoner, samt bidra til å utvikle rapporteringssystemene videre.

På reindriftsområdet skjer mye av resultatrapporteringen gjennom Totalregnskapet og Ressursregnskapet for reindriften. Direktoratet skal utvikle disse publikasjonene videre.

Landbruksdirektoratet utarbeider rapport om Fylkesmannens saksbehandling etter eiendomslovgivningen. Rapporten oversendes LMD innen 15.06.16.

Rapportering fra kommunene til staten vedrørende jord- og konsesjonslovgivningen samt omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordlov og plan- og bygningslov, skjer direkte fra kommunen til SSB gjennom KOSTRA-systemet. I forbindelse med KOSTRA-rapporteringen av omdisponeringen av dyrka og dyrkbar jord, skal Landbruksdirektoratet utarbeide en enklere oversendelse til departementet innen 15.06.16. En fullstendig rapportering skal skje innen 30.06.16.

7.3. Regnskapsrapportering og rapportering i forkant av jordbruksoppgjøret og reindriftsavtalen

LMD understreker betydningen av god prognosering og nøyaktighet i budsjetteringen i forbindelse med Landbruksdirektoratets rapportering til departementet.

7.3.1. Årsregnskap

Landbruksdirektoratet skal i Del VI – Årsregnskap i årsrapporten avgi årsregnskap som fastsatt i Instruks for økonomi- og virksomhetsstyring, jf. også Rundskriv R-115 av 02.10.2013.

Årsavslutningen, herunder forklaringer til statsregnskapet, vil departementet på vanlig måte omtale i eget brev.

7.3.2. Forhandlingene om Reindriftsavtalen 2016/2017 og Reindriftsavtalen 2017/2018

Det vises til brev av 19.11.15 fra LMD med tildeling av oppgaver vedrørende forhandlingene om Reindriftsavtalen 2016/2017.

Departementet kommer tilbake til oppgaver vedrørende forhandlingene om Reindriftsavtalen 2017/2018 i eget brev høsten 2016.

7.3.3. Jordbruksoppgjøret 2016

Landbruksdirektoratet skal innen 22.02.16 utarbeide oppdaterte forbruksprognoser for den enkelte ordning under kap. 1150 og kap. 4150. Dette gjelder både fondsordninger og øvrige ordninger. Alle tall skal relateres til statsbudsjettet, fondsbudsjett og tildeling, i den grad dette er relevant. Rapporteringen for LUF skal inneholde fondsregnskapet, oversikt over innvilgede og utbetalte tilskudd, fondets ansvar m.v. Frist for LUF-rapporten er 15.03.16. Landbruksdirektoratet skal levere en oppdatering av forbruksprognosene på aktuelle områder innen 10.04.16. Departementet skal varsles hvis direktoratet på et senere tidspunkt blir kjent med større endringer i prognosene.

Innen 15.02.16 skal Landbruksdirektoratet i særskilt rapport gi en vurdering av de virkemidler i tilknytning til jordbruksoppgjøret som direktoratet forvalter, jf. omtale i kap. 2.2.3. Der det foreslås endringer som har budsjettmessige konsekvenser, skal disse anslås. Vurderingen av miljøvirkemidlene skal inneholde en vurdering av miljøstatus og miljøutvikling.

7.3.4. Revidert nasjonalbudsjett 2016

Landbruksdirektoratet skal innen 01.03.16 komme med forslag til større endringer på inntekts- eller utgiftssiden som direktoratet ikke kan håndtere ved bruk av egne fullmakter. Dette gjelder alle budsjettkapitler som direktoratet får tildeling fra, unntatt kap. 1150/4150 (alle postene unntatt post 73, Tilskudd til erstatninger, som skal tas med i rapporteringen) og kap. 1151. I forslagene skal det redegjøres for endringer i forhold til bevilgning og hva som er gjort for å begrense utgiftene. Departementet skal varsles hvis direktoratet på et senere tidspunkt blir kjent med større endringer i prognosene.

7.3.5. Nysaldering av statsbudsjettet 2016

Landbruksdirektoratet skal innen 20.09.16 komme med forslag til større endringer på inntekts- eller utgiftssiden som institusjonen ikke kan håndtere ved bruk av egne fullmakter. Dette gjelder alle budsjettkapitler som direktoratet får tildeling fra. Under kap. 1150/4150 gjelder det de volumavhengige postene. I forslagene skal det redegjøres for endringer i forhold til bevilgning og hva som er gjort for å begrense utgiftene. Departementet skal varsles hvis direktoratet på et senere tidspunkt blir kjent med større endringer i prognosene.

Foreløpige anslag vedrørende nysalderingen skal sendes departementet innen 25.06.16.

7.4. Løpende rapportering

Alle rundskriv skal sendes LMD. Departementet skal orienteres om prinsippaker og all kommunikasjon med Sivilombudsmannen og Riksrevisjonen.

Departementet skal orienteres om alle større systemendringer generelt, samt større endringer av rutiner i forbindelse med tilskuddsforvaltningen. Departementet vil presisere at endringer som medfører endrede arbeidsoppgaver for fylkesmannsembetene og/eller kommunene skal forelegges departementet på forhånd.

7.5. Budsjettforslag 2017

Landbruksdirektoratet skal innen 15.05.16 oversende budsjettforslag for 2017 for virksomheten.

Direktoratet skal innen 15.06.16 komme med innspill til Prop. 1 LS (2015-2016) Skatter, avgifter og toll 2017.

7.6. Budsjettforslag 2018

Landbruksdirektoratet skal innen 01.11.16 oversende evt. større satsingsforslag i tilknytning til statsbudsjettet for 2018.

8. Styringskalender

Styringskalender LMD – Landbruksdirektoratet i 2016

Styringsmøter (kl 0900 – 1300): 15. april og 7. desember

Ledersamtale: 1. juni

Faglige kontaktmøter (kl 0900 – 1200):

Avdeling landbruksproduksjon: 10. mars og 21. september

Avdeling handel og industri: 11. mars og 29. september

Avdeling administrasjon: 1. april

Avdeling reindrift: 6. april og 6. oktober

Avdeling ressurs og areal: 8. april og 12. oktober

Møte LMD og Styret i Naturskadeordningen: ikke fastsatt dato

Møte LMD og forskningsstyrene (Fondsstyret/Avtalestyret): ikke fastsatt dato

Møte Landbruks- og matministeren og Reindrifststyret: ikke fastsatt dato

Møte Landbruks- og matministeren og Omsetningsrådets leder: ikke fastsatt dato

Styringsdialogen LMD – Fylkesmannen

For å sikre en helhetlig og koordinert styringsdialog med Fylkesmannen og oppfølging av det kommuneretta arbeidet, deltar Landbruksdirektoratet i LMDs styringsmøter med Fylkesmannen. LMD vil i 2016 gjennomføre styringsmøter med følgende embeter: Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud, Telemark, Agderfylkene, Hordaland, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag.

KMD implementerer et nytt styringssystem for fylkesmannsembetene fra 2016. Brev med belastningsfullmakt fra Landbruksdirektoratet til Fylkesmannen (tidligere fullmaktsbrev) må ses i sammenheng med det nye styringssystemet.